

C2 – SLAN1

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 2005-2006

27 september 2005

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

SUBCOMMISSIE VOOR LANDBOUW, VISSERIJ EN PLATTELANDSBELEID

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer Stefaan Sintobin tot de heer Yves Leterme, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid, over de afbouw van de tabaksteelt in Vlaanderen	1
Vraag om uitleg van de heer Bart Martens tot de heer Yves Leterme, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid, over de terugbetaling van de certificerings- en controlekosten voor landbouwlabels	3
Vraag om uitleg van mevrouw Tinne Rombouts tot de heer Yves Leterme, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid, over de hoge brandstofprijzen en hun weerslag op land- en tuinbouwactiviteiten	6

Subcommissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid

Voorzitter: de heer Jos De Meyer

– *De vraag om uitleg wordt gehouden om 15.32 uur.*

Vraag om uitleg van de heer Stefaan Sintobin tot de heer Yves Leterme, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid, over de afbouw van de tabaksteelt in Vlaanderen

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

De heer Stefaan Sintobin: Mijnheer de voorzitter, ik wil u in de eerste plaats bedanken voor het ontvankelijk verklaren van mijn vraag om uitleg over een problematiek die sommige parlementsleden hoogstwaarschijnlijk zullen beschouwen als een provinciale of zelfs regionale aangelegenheid.

Mijnheer de minister-president, ik heb waarschijnlijk ook het geluk dat u zelf in Wervik, de bakermat van de tabaksteelt, bent geboren en blijkbaar ook enkele jaren tabak hebt genaaid. Ik veronderstel dat u als Ieperling, maar zeker ook als West-Vlaming, oog hebt voor de zware problemen waarmee de sector te kampen heeft.

Collega's, als we het tabakssyndicaat, dat opkomt voor de belangen van de tabakstellers, mogen geloven, is de tabakssector op sterven na dood. Volgend jaar zullen opnieuw heel wat telers er de brui aan moeten geven. Heel wat telers waren in augustus nog druk in de weer met een historische, want voor velen laatste oogst. Door het wegvallen van de Europese steun vanaf volgend jaar wordt de arbeidsintensieve tabaksteelt compleet onrendabel.

Met welgeteld 206 zijn ze nog, de tabakstellers. Dit jaar genieten ze nog van een Europese steun van 2,5

euro per kilo tabak. Dat is broodnodig als je weet dat de commerciële waarde slechts 1,25 euro bedraagt.

Vanaf volgend jaar volgt er een overgangperiode van 4 jaar waarin die steun wordt losgekoppeld van de teelt. Als je weet dat twee derde van het inkomen van de tabakstellers uit de Europese premie bestaat, dan is de rekening gauw gemaakt. Eenmaal de Europese steun wegvalt, zal de vrije markt spelen en wordt het inderdaad voor velen onrendabel.

Overschakelen naar alternatieve producten ligt niet voor de hand. Groenten, fruit en aardappelen zijn tijdens deze overgangperiode sowieso niet toegelaten. Alleen kleine teelten als aardbeien en peterselie zouden nog iets opleveren. Maar honderden hectaren omschakelen naar deze teelten is natuurlijk niet realistisch. Ook nieuwe bioteelten zoals koolzaad, die trouwens nog in de kinderschoenen staan, leveren blijkbaar weinig op.

Mijnheer de minister-president, niettegenstaande de sector vooral onderhevig is aan Europese regelgeving, had ik toch graag een antwoord gekregen op een aantal vragen. Welke initiatieven kunt u, vanuit uw specifieke bevoegdheid, nemen om de sector alsnog te ondersteunen? Is er nog iets mogelijk op Europees niveau? Kan er nog gesleuteld worden aan de overgangperiode, bijvoorbeeld inzake andere teelten? Klopt het dat de Franse overheid de sector wel ondersteunt? Zo ja, op welke wijze gebeurt dat? Welke initiatieven kunt u nemen om de tabakstellers te helpen bij een eventuele omschakeling?

Mijnheer de minister-president, hoe schat u de toekomst van de tabakstellers in en wat kunt u voor hen doen?

De voorzitter: Minister-president Leterme heeft het woord.

Minister-president Yves Leterme: Mijnheer de voorzitter, deze vraag geeft me de gelegenheid om tijdens de eerste dagen na het parlementair reces een duidelijk licht te werpen op het dossier van de tabaksteelt. Ik ken deze sector persoonlijk heel goed. Ik ben geboren in een van de duivenlokalen in Wervik en heb een vijftal jaar gewerkt in een tabaksboerderij in Zillebeke. Samen met een aantal andere telers heb ik deze mensen zondag trouwens nog ontmoet.

In het kader van de Mid Term Review (MTR) werd bepaald dat vanaf 1 januari 2006 40 percent van de productie wordt ontkoppeld. Tot 2010 is die overgangsregeling mogelijk. Er was dus een afbouwregeling mogelijk. Vanaf 2010 wordt de steun aan de tabaksteelt in ieder geval gehalveerd.

Door het tabakssyndicaat werd een bevraging georganiseerd bij alle telers. De overgrote meerderheid van de telers in beide regio's – maar het gaat inderdaad vooral om de regio Wervik, Geluwe en Zillebeke, met uitlopers naar Roeselare en Dadizele – liet blijken voorstander te zijn van een volledige ont koppeling vanaf 1 januari 2006. De telers zelf hebben dus afstand gedaan van de mogelijkheid om gebruik te maken van de overgangsregeling. Het is belangrijk te benadrukken dat uit de bevraging van de telers door het tabakssyndicaat bleek dat de telers ervoor kozen de ont koppeling in te voeren vanaf 1 januari 2006.

In uitvoering van die bevraging heb ik samen met mijn Waalse collega beslist de ont koppeling volledig te laten gelden. Vanaf 2006 worden, op basis van de historische tabaksproductie, toeslagrechten toegekend. Die moeten ieder jaar geactiveerd worden met de gewassen die daarvoor, overeenkomstig de Europese regelgeving, in aanmerking komen. Net zoals in de gehele MTR-regeling komen aardappelen, groenten en fruit daarvoor niet in aanmerking. Dat betekent dat op het eerste gezicht een reconversie naar groenteteelt, wat gelet op de perceelsstructuur, de ligging en de andere activiteiten van de bedrijven kan, onmogelijk is.

Voor zover de tabaksteler voldoende hectaren heeft met gewassen waarmee hij zijn toeslagrechten kan activeren, is reconversie naar andere gewassen, dus ook naar groenten en aardappelen, wel mogelijk. Via een omweg kan de tabaksteelt wel vervangen worden door die andere gewassen. Het is dus niet juist te beweren dat de steun wegvalt, en het is niet juist dat reconversie helemaal niet mogelijk zou zijn.

Op basis van de historische tabaksproductie zullen toeslagrechten worden toebedeeld. Het direct ondersteunen van het telen van tabak valt weg, maar de steun aan de tabaksteler via de activeerbare toeslagrechten blijft. Gelet op de steun die vroeger werd verleend, zijn de toeslagrechten niet gering. Ze zullen alvast zorgen voor een belangrijke stimulans om tot reconversie over te gaan. Voor 2006 kunnen we bovendien nog gebruik maken van de door de Europese Commissie aangeboden mogelijkheid om algemene reconversieprojecten in te dienen.

Mijnheer Sintobin, uw vraag of er nog iets mogelijk is op Europees niveau en of er nog kan worden gesleuteld aan de overgangsperiode begrijp ik niet goed, want de sector heeft er zelf, op grond van een bevraging, voor geopteerd geen gebruik te maken van de overgangsperiode die theoretisch mogelijk was.

Er is in Frankrijk geen nationale ondersteuning door de overheid zelf, maar er werd wel gekozen voor de overgangsregeling met een gedeeltelijke ont koppeling van de steun. 40 percent van het historische tabaksbudget van Frankrijk zal in de overgangsperiode nog in de vorm van een steun per kilogram geproduceerde tabak worden uitgekeerd. In het ene geval valt de steun aan de tabaksproductie weg en wordt die vervangen door toeslagrechten, en over de brug van de Leie – voor zover er veel tabaksteelt zou zijn in Wervik-Sud – wordt nog wel steun uitbetaald per kilogram geteelde tabak. Enkel op basis van een eerste indruk lijkt het dat Frankrijk de sector nog wel ondersteunt.

In 2002 werd door de Europese Commissie, ter stimulatie van de omschakeling van tabak naar andere teelten, een reconversieprogramma opgestart, gefinancierd door het Gemeenschappelijk Fonds voor Tabak. Gedurende de daaropvolgende drie jaren, namelijk in 2003, 2004 en 2005, besloten zeventien telers om een project in te dienen voor reconversie naar andere teelten. Hierbij konden de vele telers die naast tabak ook aan veeteelt of groenteteelt deden, investeren in de optimalisatie van hun bedrijfsuitrusting of in de valorisatie van hun producten.

De fondsen voor dit programma lopen door tot en met 2006, het eerste jaar van de hervorming. Tijdens het laatste jaar wordt voor landen zoals België, die gekozen hebben voor de 100-percentontkoppeling, door de Europese Commissie nog in de mogelijkheid voorzien om acties van algemeen belang te financieren. Deze bieden volgende mogelijkheden: het

uitvoeren van studies die de kansen voor omschakeling van de tabaksproducenten op andere teelten of activiteiten verruimen, het begeleiden en adviseren van producenten die de tabaksproductie verlaten en het inrichten van innovatieve experimenten met een demonstratief karakter. In dat licht werd reeds in 2003 door het Provinciaal Onderzoeks- en Voorlichtingscentrum voor Land- en Tuinbouw, of het POVLT, te Rumbek een project ingediend dat erop was gericht om de telers die omschakelen, te begeleiden, lessen in te richten en demonstraties te geven. Uit contacten met het proefcentrum blijkt dat er interesse is om in 2006, gelet op de noodzakelijke reconversie, opnieuw een gelijkaardig project te laten lopen. De mogelijkheden hiervan zullen worden onderzocht.

Ik ken de tabaksteelt, de tabakstelers en hun problemen bijzonder goed. In uitvoering van mijn vorige politieke mandaten was ik ongeveer de enige die systematisch hun belangen heeft verdedigd en aandacht voor hun zaak heeft gevraagd. We staan nu echter voor een onvermijdelijkheid. We moeten proberen om de sociale en professionele gevolgen voor de betrokken sector zo goed mogelijk te begeleiden. Op een bepaald moment werd op een democratische manier beslist om de productie van tabak niet langer te ondersteunen.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

De heer Stefaan Sintobin: Mijnheer de voorzitter, ik wil de minister bedanken voor zijn, mijns inziens, positieve antwoord. Ik denk dat het wat onrust zal wegnemen bij de tabakstelers.

De voorzitter: Minister Leterme heeft het woord.

Minister-president Yves Leterme: Mijnheer Sintobin, de onrust zal niet volledig verdwijnen, want het is altijd bijzonder moeilijk om om te schakelen. Het gaat in veel gevallen om bedrijven waar gedurende generaties tabak werd geteeld, een heel specifieke activiteit. De omschakeling zal niet vlotter verlopen in de zin dat de weerstand tegen verandering niet weggenomen zal zijn.

De heer Stefaan Sintobin: Bovendien hebben heel wat jonge tabakstelers de laatste jaren nog enorm veel geïnvesteerd in hun zaak.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Bart Martens tot de heer Yves Leterme, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid, over de terugbetaling van de certificerings- en controlekosten voor landbouwlabels

De voorzitter: De heer Martens heeft het woord.

De heer Bart Martens: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, met veel interesse las ik enkele weken geleden in De Tijd dat u van plan bent om voor de boeren de instapkosten van het Meritus-label, het kwaliteitslabel voor rundsvlees, te verlagen door te voorzien in een tegemoetkoming door de overheid. U argumenteerde dat de meerprijs voor de producten met dat label onvoldoende de kostprijs van de productie compenseert.

Dat is waar, maar geldt a fortiori voor de biologische landbouw, want daar zijn de kosten van labeling en controle nog veel groter. Ze veroorzaken een dermate concurrentienadeel ten aanzien van de gangbare landbouw, waardoor de biosector bij ons achteruitboert. Vorig jaar daalde het bioareaal in Vlaanderen terwijl de biologische productiemethode wereldwijd met 10 procent toenam. De biosector bij ons is al zo klein. Slechts 0,5 procent van de landbouwproductie in Vlaanderen kent een biologische teeltmethode. Daarmee zijn we in Europa de regio met het kleinste aandeel bio. Spijtig genoeg stellen we vast dat onze achterstand jaar na jaar toeneemt.

Nochtans stijgt de vraag naar bioproducten elk jaar en ontvouwt zich een belangrijke, potentiële groeiemarkt. Onze landbouwers kunnen daar blijkbaar onvoldoende op inspelen.

In Vlaanderen is er wel het systeem van de hectaresteen waarmee de bioboeren worden gestimuleerd en waardoor ze extra vergoedingen krijgen voor hun biologische productie, maar de kost voor de certificering en controle blijft desondanks vrij hoog. Dat geldt zeker als we verder in de bioketen kijken. De boeren kunnen genieten van de hectaresteen om een deel van de certificering en de controlekosten te dragen, maar een dergelijke steun geldt niet voor bioverwerkers, biohandelaars, biowinkels en natuurvoedingswinkels die bioproducten verkopen. Zij moeten de kosten voor het behalen van het label en de bijhorende controle volledig zelf betalen. Vooral voor kleine verwerkers is die kost soms onrealistisch hoog. Ze moeten per recept en per ingrediënt beta-

len, wat bijna ondoenbaar is voor een biotraiteur of biocharcutier. Ook het aanbieden van biobroden bij gewone bakkers lijdt onder de hoge certificeringskosten.

Om een groter aanbod op de markt aan te bieden zou het dus goed zijn dat de overheid ook in een bijdrage voorziet in de certificatie- en controlekosten van het biolabel, of die kosten zelfs volledig op zich zou nemen.

Mijnheer de minister, hebt u zicht op de totale kostprijs van de certificering en controle in de verschillende schakels van de bioketen: de productie, de verwerking, de verdeling en de verkoop? Welk aandeel van de totale productiekost vormen deze kosten?

Heeft de minister al stappen ondernomen om de certificerings- en controlekosten voor biolabels in de verschillende schakels van de bioketen te subsidiëren? Indien dat nog niet het geval is, bent u een dergelijke subsidiëring dan genegen?

Bent u bereid om de ondersteuning van het Merituslabel dat u in het vooruitzicht stelt, open te trekken tot andere kwaliteitslabels die een duidelijke meerwaarde inhouden op vlak van milieu, dierenwelzijn of voedselveiligheid ten opzichte van de minimale Europese regels terzake?

De heer Jos De Meyer: Mijnheer de minister, ik begrijp de vraag, maar ik meende dat u vorig werkjaar hebt meegedeeld dat de inspanningen die worden geleverd voor de biolandbouw minstens even groot zijn als tijdens de vorige legislatuur. Of vergis ik me?

De voorzitter: Minister-president Letermé heeft het woord.

Minister-president Yves Letermé: Mijnheer de voorzitter, mijnheer Martens, mijn antwoord zal ietwat saai zijn. Ik wil uw vraag immers zo nauwkeurig mogelijk beantwoorden en daarom bevat mijn antwoord nogal wat cijfermateriaal en procedure-elementen.

Ik benadruk dat ik nog geen definitieve uitspraak heb gedaan over het Merituslabel. Ik heb niet aangekondigd dat het label sowieso in aanmerking zal komen voor de erkenning als kwaliteitslabel. Het is een bestaand label dat meedoet aan de selectie die in

het najaar plaatsvindt om de kwaliteitslabels vast te stellen. Hetzelfde geldt voor het Biolabel.

Ik onderstreef dat het belangrijk is om opnieuw een dynamiek te krijgen in de biosector. De sector kende een opstoot tussen 1999 en 2001. Sindsdien boert hij achteruit. Naast het element dat hij een pioniersrol speelt bij de verbetering van de biologische kwaliteit van de gehele klassieke landbouw, mogen we evenmin het economisch potentieel van de biosector onderschatten. Dat wordt nu niet benut. Het klopt dat er nu een grotere vraag is naar bioproducten. Bepaalde warenhuizen tonen zelfs interesse om bioproducten aan te bieden. De schaalgrootte en het versnipperde aanbod maken het echter onmogelijk dat de verdelers zeker zijn van een voldoende groot volume van bioproducten van eigen bodem gedurende een continue periode. Het is van economisch belang om niet te blijven hangen op 0,5 of 0,6 percent, maar om te groeien.

Ik engageer mij in tegenstelling tot sommige van mijn voorgangers niet tot concrete percentages. Met de verhoging van middelen die we in de begroting hebben vastgelegd, willen we een grotere dynamiek in de sector brengen, onder meer via de professionele ondersteuning van de omkadering en het tegengaan van de versnippering.

Ik zal nu uw concrete vragen beantwoorden. De totale kostprijs kan worden opgesplitst in verschillende facetten. Het eerste betreft de certificatiekosten voor tegemoetkoming aan het biocertificaat. Hiermee bewijst de producent/verwerker dat hij in orde is met de geldende Europese en Belgische wetgeving. Voor de producent bestaat deze bijdrage uit een vast gedeelte dat vermeerderd wordt met verschillende bedragen volgens de grootte van de plantaardige en de dierlijke productie en met een eventuele bijdrage per loonwerker. De minimumbijdrage is steeds 291,99 euro per bedrijf.

De tarieven voor verwerkers, herpakkers, verdelers en importeurs van bioproducten zijn iets ingewikkelder. Ik stel voor dat ik u daarover informatie van de diensten bezorg. Hier is het tarief afhankelijk van de omvang van de bio-omzet per kalenderjaar van de producten die worden verkocht als biologisch eindproduct. De minimumbijdrage is in ieder geval gelijk aan 697,13 euro per bedrijf.

Bijkomend – en dit geldt enkel voor die bedrijven die onder het Biogarantielabel produceren – moet

er nog een jaarlijks lidmaatschap worden betaald. Dit betreft voor de landbouwers 150 euro aan Belbior en voor de verwerkers/handelaars 250 euro aan Probila. Deze laatste categorie is nog een bijkomende bijdrage verschuldigd indien de bio-omzet meer dan 100.000 euro bedroeg. Dat werd door de organisatie in kwestie beslist. De kosten voor de controle op het Biogarantielabel worden door de controleorganisatie niet bijkomend aangerekend. Wel dienen jaarlijks nog royalty's betaald te worden voor het gebruik van het Biogarantielabel. Dit betreft per kalenderjaar een forfaitair bedrag van 74,36 euro voor de landbouwers en een forfaitair bedrag van 37,18 euro voor de verkooppunten, namelijk de helft.

Over het aandeel van deze kosten in de totale productiekosten is bijzonder weinig informatie te vinden. Belbior berekende in 2001 dat de totale controlekost voor de sector ongeveer 0,6 percent bedroeg van de omzet van het biolandbouwbedrijf. Probila schat dat de controlekost voor de verwerkers tussen de 0,3 percent en de 1 percent van de omzet ligt. In beide gevallen is dit sterk afhankelijk van de omzet en het soort bedrijf en de activiteitsgraad.

U had ook vragen over de subsidiëring. De bio-hectarepremie zoals deze binnen het huidige Programma voor Plattelandsontwikkeling (PDPO) vorm heeft gekregen, komt voor een groot deel tegemoet aan de zogenaamde certificatiekost van de landbouwer. Het bedrag per hectare, afhankelijk van de teeltsoort, varieert tussen 379 en 953 euro per hectare, en dit respectievelijk voor de grove groenten en de glastuinbouw.

Ik wil niet vooruitlopen op de selectieprocedure, dat valt trouwens buiten mijn bevoegdheid. Het Biogarantielabel maakt zeker een goede kans om als kwaliteitslabel te worden geselecteerd, zodat wie eraan deelneemt ook steun ontvangt, als men daarvoor kandideert bij de selectie op het einde van dit jaar. Uiteraard moet dan – bij uitschrijven van de financiële steunmaatregel – abstractie worden gemaakt van de steun die de landbouwers via de hectarepremie reeds als tegemoetkoming voor de controlekosten krijgen.

Ik wil hierbij nogmaals verduidelijken dat deze steunmaatregel deel zal uitmaken van het Vlaams programma voor plattelandsontwikkeling en dan ook conform de Europese verordeningen ter zake moet worden uitgewerkt. Hiermee bedoel ik dat de steun zich enkel kan richten tot land- of tuinbouwers die

vrijwillig aan geselecteerde kwaliteitsregelingen deelnemen.

U weet misschien dat zowel de Europese als de Vlaams-Belgische regelgeving de rest van de keten uitsluit van dergelijke steunverlening. Dat gebeurt wellicht omwille van eventuele concurrentievervalsing en de marktwerking. Ik zal u de tekst van dit antwoord laten overmaken. Voor meer informatie over de verwerkers/herpakkers kunt u bij de administratie terecht.

De voorzitter: De heer Martens heeft het woord.

De heer Bart Martens: Ik dank u voor uw antwoord, mijnheer de minister-president. Ik ben blij dat u het potentieel en groeipotentieel van de biolandbouw erkent. Dat wordt momenteel inderdaad onderbenut. Ik kijk mee uit naar de maatregelen van het actieplan Biologische Landbouw. Ik hoop dat daarmee de structurele hinderpalen uit de weg worden geruimd. U had het onder meer over een versnipperd aanbod en problemen in de afzet en handel.

Ik hoop samen met u dat het Biogarantielabel zal worden geselecteerd als kwaliteitslabel dat voor steun in aanmerking komt. Dat hoeft geen probleem te zijn. Het label houdt een zeer duidelijke meerwaarde in, zowel op het vlak van milieu als op het vlak van dierenwelzijn en voedselveiligheid. Het heeft een duidelijk Europees regelgevend kader, met duidelijke lastenboeken en minimale voorwaarden.

Ik betreur dat een ondersteuning voor de certificatiekosten die verderop in de keten moeten worden gemaakt, onmogelijk blijft. Het is voor het eerst dat ik dat hoor. Blijkbaar is er niets aan te doen. Juist die schakels hebben extra steun nodig om het aanbod aan de consument te vergroten. Of heb ik u verkeerd begrepen?

Minister-president Yves Leterme: U hebt me niet verkeerd begrepen, maar misschien was mijn uitleg onvolledig. De tegemoetkoming voor de extra kosten verbonden aan het dragen of hanteren van een kwaliteitslabel, is beperkt tot de producent en de eerste verwerker. Niets belet ons, maar daarmee loop ik vooruit op de zaken, om hiervoor in het actieplan maatregelen in te schrijven. Ik neem uw suggestie zeker mee. Dit zou passen binnen mijn oogmerk om de productie en vermarkting van de bioproducten te professionaliseren. We moeten de mogelijkheid creëren om daarin op te treden. Omwille van Europese

en Vlaamse regelgeving kunnen we voor de vergoeding van extra kosten verbonden aan het kwaliteitslabel niet verder gaan dan de producent en de eerste verwerker.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Tinne Rombouts tot de heer Yves Leterme, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid, over de hoge brandstofprijzen en hun weerslag op land- en tuinbouwactiviteiten

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Mevrouw Tinne Rombouts: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, dames en heren, ik moet het belang van deze vraag niet onderstrepen. De brandstofprijzen vormen een hoofditem in de media. Ze betekenen een zware belasting voor verschillende sectoren én voor de individuele burger.

Het afgelopen jaar werden we voortdurend geconfronteerd met een stijging van de brandstofprijzen. Net voor de zomer werd er voor de visserijvloot reeds het ergste voorspeld. Alhoewel er nog geen beslissing genomen is, zou er vanuit de Europese Commissie toelating komen om de visserijvloot te ondersteunen. Zo wordt er gedacht aan een sloopactie, een stillegregeling, de subsidiëring van energiebesparende maatregelen en het oprichten van een garantiefonds. Spijtig genoeg zijn er desalniettemin reeds twee rederijen door de rechtbank failliet verklaard.

Het is echter niet alleen de visserij die te lijden heeft onder de hoge brandstofprijzen, maar ook andere economische sectoren binnen onze land- en tuinbouw. Omdat de extra kosten veelal worden doorgeschoven naar de primaire productieketen, zien de vooruitzichten voor de land- en tuinbouwers er niet rooskleurig uit. Ook zij zijn grote brandstofverbruikers. Binnen de sector worden al verschillende energiebesparende maatregelen genomen. Het MIRA-T-rapport feliciteert de sector reeds enkele jaren na elkaar met het behaalde resultaat.

In dit rapport wordt wel gewezen op het feit dat het brandstofverbruik sterk ongelijk verdeeld is over de bedrijven. Meer dan de helft van het brandstofver-

bruik in de Vlaamse glastuinbouw wordt verbruikt door 10 procent van de bedrijven. Deze bedrijven vertegenwoordigen daarbij 30 procent van het glasareaal. Meer dan 75 procent van het totale brandstofverbruik wordt verbruikt op amper 20 procent van de bedrijven, en deze vertegenwoordigen 45 procent van het glasareaal. De cijfers zijn afkomstig uit het MIRA-T-rapport 2005 van een onderzoek van 1990 tot 2000.

De energiebesparende maatregelen zullen niet voldoende zijn om de extra kosten die te wijten zijn aan de toegenomen brandstofprijzen, op te vangen. Onze landbouwers staan voor het oogstseizoen van maïs bijvoorbeeld. Op 1 hectare maïs verbruikt men al snel 50 liter brandstof, en voor bieten zelfs 75 liter, wat dus een serieuze meerkost met zich meebrengt. De glastuinbouw en meer bepaald de glasgroenteteelt is met 68 procent van het totale energieverbruik in de land- en tuinbouw de meest energieverbruikende sector. Het spreekt dan ook voor zich dat deze sector, net als andere sectoren, veel hinder ondervindt van de recente prijsstijgingen op de oliemarkt.

Mijnheer de minister-president, de cijfers uit het MIRA-T-rapport 2005 zijn van een studieperiode 1990-2000. Is de situatie na 2000 ook opgevolgd en welke trends zijn waarneembaar? Zijn er indicaties over de mate waarin individuele bedrijven nog kunnen besparen op hun energieverbruik? Welke rol kan de overheid hierin spelen? Welke mogelijkheden hebt u ter ondersteuning van energiebesparende maatregelen? Zijn er binnen de werking van het VLIF ruimere mogelijkheden? Zijn er naast energiebesparende maatregelen andere mogelijkheden om de land- en tuinbouwsector te ondersteunen met betrekking tot hun energiefactuur, zoals fiscale maatregelen of overbruggingskredieten? Welke structurele oplossingen voor de hoge energieprijzen krijgen uw voorkeur?

De heer Jos De Meyer: Mijnheer de minister-president, de vraag is zeer actueel en terecht. Kan toegepast wetenschappelijk onderzoek geen rol spelen in het onderzoek naar energiezuinige serres, stallen, constructies, motoren enzovoort?

De voorzitter: De heer Tavernier heeft het woord.

De heer Jef Tavernier: Mijnheer de voorzitter, in mijn vorig leven werd ik ook geconfronteerd met dergelijke vragen, hoewel het nog geen energiecrisis was. In de land- en tuinbouw wordt op een zeer efficiënte en hoogtechnologische manier, zelfs relatief milieu-

vriendelijk, omgesprongen met energie. In de serrebouw zijn bepaalde bedrijven zeer ver gevorderd in zuinigheid, CO₂-opsorping, hergebruik enzovoort. Tegelijkertijd wordt in een aantal gevallen met brolgewerkt en wordt bijna afvalolie gebruikt en worden afwijkingen gevraagd op de uitstootnormen.

Als er maatregelen worden genomen in het kader van de beperking op de energiekosten, moeten die maatregelen in elk geval ook worden gericht op het milieuaspect bij de uitstoot, anders worden dingen gesubsidieerd die niet meer verantwoord zijn. Daarom moeten deze maatregelen, zeker in de tuinbouw met de verwarmde kassen, ook worden gekoppeld aan de ruimtelijke ordening, al was het maar om een bepaalde wijze van energietoevoer mogelijk te maken, wat bij gespreide serres in de praktijk onmogelijk is.

Gedwongen door de hoge prijzen moeten we proberen geen ad-hocoplossingen te brengen maar oplossingen op lange termijn, niet alleen in functie van de kostprijs maar ook van uitstoot. Er zijn bedrijven die het milieu bijna centraal stellen, en daar heb ik bewondering voor. Jammer genoeg wordt het imago van de sector beklad door tegenovergestelde voorbeelden. Sommige bedrijven kan je vergelijken met garages van vroeger waarbij men de oude olie in een kachel gooide. Ik doe een oproep om maatregelen te nemen die toekomst- en milieugericht zijn.

De voorzitter: De heer Martens heeft het woord.

De heer Bart Martens: Mijnheer de voorzitter, ik wil me meer in het bijzonder aansluiten bij de vraag over de mogelijkheden tot ondersteuning van energiebesparende maatregelen. Als ik me niet vergis, is er momenteel een hinderpaal in het verkrijgen van warmtekrachtkoppelingcertificaten voor de glastuinbouw. Dat zou moeten worden ondervangen omdat via de techniek van de warmtekrachtkoppeling op een efficiënte manier tegelijkertijd stroom en warmte kan worden geproduceerd op een zeer milieuvriendelijke wijze. Als ik me niet vergis, staat er in het actieplan ter ondersteuning van hernieuwbare energie, dat voor het zomerreces door de Vlaamse Regering is goedgekeurd, dat er een aanpassing zou komen aan de definitie van kwalitatieve warmtekrachtkoppeling, zodat de WKK-certificaten (warmtekrachtkoppeling) ook in de glastuinbouw van toepassing zouden kunnen worden. Hoever staat het daarmee? Bent u van plan om, gelet op de energiecrisis, daar met enige voortvarendheid werk van te maken zodat het nog

deze winterperiode aan de tuinbouwers ten goede zou kunnen komen?

Zouden projecten inzake warmtepompen, die in Nederland bijna standaard worden voor de bouw van nieuwe kassen, op een of andere manier door het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF) kunnen worden ondersteund? Warmtekrachtkoppeling en warmtepompen zijn twee technieken die op duurzame wijze de energievoorziening van dergelijke kassen veiligstellen.

De voorzitter: Minister-president Letermé heeft het woord.

Minister-president Yves Letermé: Mijnheer de voorzitter, ik dank de vraagstellers. Het gaat om een zeer interessant thema, en het is goed dat het in de globale context wordt bekeken. Dat blijkt uit de vragen van mevrouw Rombouts en de heren De Meyer, Tavernier en Martens.

Mijnheer Tavernier, mijn inschatting is dezelfde als die die u hebt gemaakt. Het geldt trouwens nog voor andere aspecten van de landbouwactiviteit dat er een enorm verschil is van het ene bedrijf tot het andere. Wellicht is er daardoor ook een enorm verschil in rendement. De kwaliteit van de bedrijfsleiding maakt heel vaak het verschil, maar ook wat energiehuishouding betreft en milieuvriendelijk gebruik van brandstoffen zijn er enorme verschillen van bedrijf tot bedrijf. Ik was onlangs op de landbouwdag in Noorderwijk op het bedrijf van de heer en mevrouw Beirinckx, waar zowel ten aanzien van bestrijding van insecten als van energiegebruik, er enorm performant en vooruitstrevend wordt gewerkt. Weliswaar zijn er problemen bij de investeringen die men heeft gedaan, vooral in WKK, en waar er een contract is met Electrabel voor levering aan het net, omdat een aantal stimulansen die gegeven worden, gelden vanaf een bepaalde ingangsdatum en niet meer gelden voor mensen die als pionier zware inspanningen hebben geleverd.

Het is waar dat in sommige gevallen ook aftandse serres worden gebruikt die aan vervanging toe zijn en waar de energiehuishouding benedenmaats is. Vooral eer we echter met de vinger wijzen naar de boeren, moeten we eerst zelf ons huiswerk maken. Het is immers zo dat het gebouwenpatrimonium, bijvoorbeeld van de scholen, op het vlak van het rationeel energiegebruik bijzonder veel te wensen overlaat.

De cijfers in het MIRA-T-rapport 2005 gaan inderdaad over de periode 1990-2000. Volgens het MIRA-T-rapport 2004 bedroeg het totale energieverbruik voor de gehele land- en tuinbouw 28,7 petajoule in 2000, 28,4 petajoule in 2001, 29,84 petajoule in 2002 en 29,6 petajoule in 2003. Er was dus eerst een lichte stijging en dan een stabilisering. Voor de glastuinbouw ging het om 18,4 petajoule in 2000 en 2001, 20,1 petajoule in 2002 en 20,23 petajoule in 2003. De glastuinbouw is dus verantwoordelijk voor het overgrote deel van het energiegebruik. Het totale energiegebruik was in 2000 met 4 procent gedaald ten aanzien van 1990, en zelfs met 16 procent ten aanzien van het piekjaar 1996. Het MIRA-T-rapport 2004 gaat uit van cijfers van de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO). De berekening is gebaseerd op de arealen en het energieverbruik per activiteit. Areaaluitbreiding wordt gelijkgesteld met toename van het energieverbruik.

Het is onze indruk, en ook de administratie komt op een meer wetenschappelijk onderbouwde manier tot deze bevinding, dat er bij veel bedrijven nog heel wat mogelijkheden zijn om de energiehuishouding te verbeteren. Dat verschilt dus van bedrijf tot bedrijf. Op basis van gegevens over het relatieve belang van de brandstofkosten, de aard van de productie en de brandstofprijzen hebben telers in het verleden al dan niet beslissingen genomen over energiebesparende maatregelen. Het Vlaamse Gewest moedigt dat aan door het toekennen van investeringssteun.

Uit contacten van de sector met de administratie blijkt dat heel wat energiebesparende maatregelen en de nieuwe technologie onvoldoende gekend zijn door de telers. In samenspraak met minister Peeters heb ik beslist tot oprichting van een permanent kenniscentrum, met een aantal regionale takken, dat zich zal ontfemen over de algemene energiekennis en over energieadvies, en informatie zal verstrekken over nieuwe toepasbare technologieën in de glastuinbouw en de landbouw. Via energieconsulenten kan de kennis overgedragen worden op individueel bedrijfsniveau. Ik heb reeds dit jaar middelen vrijgemaakt op mijn begroting om een actie te financieren die in eerste instantie gericht is op de sierteeltsector, wat een belangrijk onderdeel is van de glastuinbouw.

Het VLIF moedigt investeringen aan die gericht zijn op energiebesparende ingrepen. Voor investeringen waarmee een significante vermindering van het energieverbruik kan worden gerealiseerd, bedraagt deze steun 40 procent. Mijnheer Martens, u hebt

misschien reeds vernomen dat we bezig zijn met een gehele herziening van de VLIF-regelgeving. Op dit moment is er overleg met de sector. Ik heb gisteren in mijn Septemberverklaring ook gezegd dat we de duurzaamheid van het energieverbruik als een beslissend criterium willen gebruiken voor de subsidiëring van investeringen.

We zijn in de fase van de gedachtewisseling en het verkennen van denksporen. We bekijken wat mogelijk of niet mogelijk is, binnen een haalbaar budgettair kader. We willen vanaf nu de afbraakkosten van verouderde serres en glastuinbouwinstallaties wel subsidiëren, om de vervanging van energieverslindende serres te versnellen.

Voor de ondersteuning van de landbouwsector met betrekking tot de energiefactuur moeten we, zoals voor andere sectoren, voor een aantal zaken – zeker wanneer ze boven de de-minimisregeling uitstijgen – de goedkeuring hebben van de Europese Unie. Tijdens de voorbije Raad van de Europese Unie werd dit punt, na afspraak tussen alle lidstaten en de Europese Commissie, niet geagendeerd. De Commissaris, het voorzitterschap en de lidstaten wensten niet dat er heel specifieke sectorale maatregelen zouden worden genomen.

De vraag naar overbruggingskredieten is ook door de sector gesteld. Het is zeer onwaarschijnlijk dat de Europese Commissie de toelating zou geven voor overbruggingskredieten, gelet op het uitgangspunt dat staatssteun niet concurrentieverstorend mag zijn. Men gaat ervan uit dat de hoge brandstofprijzen voor iedere teler gelden.

Het wordt ondertussen ook duidelijk dat de hoge brandstofprijzen veeleer structureel zullen zijn. Misschien niet op het huidige niveau, maar de terugval zal niet zo groot zijn. Het is de vraag of het niet meer wenselijk is om meer structurele maatregelen te nemen in plaats van tijdelijke. Overbruggingskredieten vormen hier geen oplossing.

Wat de fiscale maatregelen betreft, is een studie opgeleverd die een aantal suggesties doet met betrekking tot het fiscaal regime voor conjunctuurgevoelige sectoren. De studie, die ik eind 2004 heb besteld, is vorige week opgeleverd. We kijken nu of we eventueel voorstellen kunnen doen aan het federale niveau. Het is de opdracht van een werkgroep te bekijken wat precies die voorstellen kunnen zijn. Ik wil opmerken dat in de ons omringende landen, bijvoorbeeld in Nederland, een fiscale regeling bestaat

die toelaat om beter rekening te houden met de conjunctuurschommelingen die nu eenmaal eigen zijn aan de sector.

Voor de structurele oplossingen voor de hoge energieprijzen verlaat ik me vooral op de besprekingen binnen de Vlaamse klimaatconferentie. Hierbij staat uiteraard de CO₂-uitstoot centraal, maar ook het rationeel energiegebruik.

In het kader van deze klimaatconferentie werden door de werkgroep landbouw een aantal voorstellen naar voren gebracht. Ik som ze op zonder me te engageren.

Ten eerste is er het verder stimuleren van de overschakeling van zware stookolie naar aardgas, door onder meer de aardgasnet aansluitingen te verbeteren. Misschien moet dit ook eens worden bekeken in het kader van de ruimtelijke ordening. Er loopt trouwens een project in verband met glastuinbouwzones, in samenspraak met de mensen van Sint-Katelijne-Waver.

Een tweede maatregel is het stimuleren van warmtekrachtkoppeling. Ten derde willen we het gebruik van hernieuwbare energiebronnen – biomassa, biodiesel, pure plantaardige olie –, al dan niet gekoppeld aan WKK, stimuleren. Het permanent kenniscentrum is een vierde maatregel. Zonder te wachten op de conclusies van de klimaatconferentie hebben we nu al een stap gezet. Energieconsulenten zullen op individueel bedrijfsniveau advies en impulsen geven voor rationeel energiegebruik. Als vijfde maatregel is er een pilootproject voor onderzoek, bijvoorbeeld naar de semi-gesloten kas, wat een energiebesparing van 30 percent oplevert en ook de productie van hernieuwbare energie toelaat. Een zesde maatregel is de ontwikkeling van glastuinbouwbedrijvenzones, om schaafeffecten te creëren. Ten slotte willen we de steunmaatregelen beter op elkaar afstemmen, waarbij de energierationaliteit van een investering als een belangrijker centraal criterium wordt gebruikt.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Mevrouw Tinne Rombouts: Mijnheer de minister, ik ben blij dat er al stappen zijn gezet naar structurele maatregelen. Ik ga ervan uit dat andere steunmaatregelen maximaal zullen worden benut, want de mensen uit de sector zijn ook vragende partij voor fiscale maatregelen. Ook van WKK moeten we werk maken,

zodat de tuinbouwsector er maximaal gebruik van kan blijven maken.

De voorzitter: Minister-president Leterme heeft het woord.

Minister-president Yves Leterme: Mijnheer Martens, u hebt nog een concrete vraag gesteld over de stand van zaken van het besluit met betrekking tot de WKK-certificaten. Voor de WKK-certificaten voor de glastuinbouw is een ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering in opmaak. Het zal de twee bestaande besluiten integreren, zich conformeren aan de Europese regelgeving en enkele praktische wijzigingen doorvoeren. Het ontwerp gaat nu naar een interkabinettenwerkgroep en zal binnen enkele weken voor principiële goedkeuring worden voorgelegd aan de Vlaamse Regering.

De voorzitter: De heer Callens heeft het woord.

De heer Karlos Callens: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, een van uw mogelijke stimulansen, het kenniscentrum, is van erg groot belang. Ik heb me afgevraagd wanneer een landbouwer overstapt van de ene installatie op een andere. Hij doet dat als een installatie afgeschreven is of in de meeste gevallen als een installatie niet langer werkt. Pas op die momenten denkt een landbouwer aan vernieuwing en dan klopt hij bij u aan met de vraag naar toelagen en subsidies. Het is onze taak om de landbouwers te stimuleren en te steunen bij het overschakelen op een nieuwe installatie wanneer de oude nog maar half afgeschreven is. We moeten de landbouwers erop wijzen dat het interessant kan zijn om eerder van installatie te veranderen, omdat ze dan kunnen rekenen op diverse overheidsimpulsen.

In het kenniscentrum wordt hoofdzakelijk informatie verstrekt aan individuele landbouwers. Zou het geen goed idee zijn dat mensen van het kenniscentrum de landbouwers persoonlijk bezoeken of dat het kenniscentrum een informatieblad verspreidt om de landbouwers diets te maken dat het niet zo interessant is om half afgeschreven installaties te houden? Aan de hand van berekeningen en bewijzen kunnen we bij wijze van spreken een aantal vogels vangen die we anders niet kunnen vangen. We moeten een net spannen zodat de betrokkenen merken dat het niet zo makkelijk is om erdoor te kruipen.

De voorzitter: Minister-president Leterme heeft het woord.

Minister-president Yves Leterme: Ik ben het met u eens. Wat u voorstelt, is wat we van plan zijn. We zullen dezelfde werkwijze volgen als die van minister Vandenbroucke voor de schoolgebouwen. We hebben afgesproken om ter plekke en in samenspraak met de betrokken verantwoordelijken een doorlichting te realiseren en een en ander cijfermatig te bewijzen. Ik ken de boerensector een beetje. Als we cijfermatig kunnen aantonen dat ze op één of twee jaar tijd de kostprijs van een nieuwe investering ter vervanging van een oude machine die nog niet afgeschreven is of nog voldoende werkt, kunnen terugwinnen, dan zullen we de mensen kunnen overtuigen.

Een week of twee geleden was ik aanwezig tijdens een viering van het 50-jarige bestaan van het Provinciaal Centrum voor de Sierteelt. Uit een aantal gesprekken bleek dat het van cruciaal belang is dat iemand langskomt, het vertrouwen wint, een doorlichting doet, berekent wat het kost om een installatie te vernieuwen en berekent wanneer de kostprijs teruggewonnen wordt. Vandaar dat minister Peeters ook energieconsulenten ter plekke stuurt. Als we er op die manier, bedrijf per bedrijf, in slagen om vervangingsinvesteringen te bespoedigen, dan zetten we grote stappen vooruit.

We moeten dit doen, want bijvoorbeeld voor gezinnen zal het Energieprestatiedecreet in werking treden op 1 januari 2006. Het effect ervan wordt nu nog onderschat. Het Energieprestatiedecreet voor gebouwen legt certificatie, doorlichting en audits op. Het zal in de eerste plaats op de nieuwbouw een groot effect hebben. Als we dergelijke inspanningen vragen aan de gezinnen, moeten we die ook vragen aan de bedrijven en de land- en tuinbouwsector.

U hebt gelijk dat, willen we resultaat boeken, we ter plekke moeten gaan. Er moeten berekeningen worden gemaakt. Mensen moeten zwart op wit kunnen zien dat er een financieel voordeel is.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 16.26 uur.*

HANDELINGEN

De handelingen zijn het woordelijk verslag van de plenaire vergaderingen en van de in openbare commissievergaderingen gehouden interpellaties en vragen om uitleg.

Ze worden in twee edities uitgegeven:

- de eerste, met witte kaft, bevat de handelingen van de plenaire vergaderingen;
- de tweede, met witte kaft en met bovenaan links de letter C met een chronologisch volgnummer, de vermelding van de commissie met het volgnummer van de vergadering per commissie, bevat de handelingen van de in openbare commissievergaderingen gehouden interpellaties en vragen om uitleg. Per commissie en per vergadering wordt een editie van de handelingen uitgegeven.

FIN : Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting
SFIN : Subcommissie voor Financiën en Begroting
BRU : Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand
BIN : Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden, Bestuurszaken, Institutionele en Bestuurlijke Hervorming en Decreetevaluatie
WON : Commissie voor Wonen, Stedelijk Beleid, Inburgering en Gelijke Kansen
BUI : Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme
OND : Commissie voor Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie
CUL : Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
WEL : Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
ECO : Commissie voor Economie, Werk en Sociale Economie
SWAP : Subcommissie voor Wapenhandel
LEE : Commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed
SLAN : Subcommissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid
OPE : Commissie voor Openbare Werken, Mobiliteit en Energie

